

Hij vervult *niet als accountant*, doch als elk ander employé uit dat bedrijf zijn functie.

De vergelijking met den accountant van de prijsbeheersing, welke voor de overheid optreedt, als zoodanig onderscheiden moet worden met alle daaruit voortvloeiende consequenties, gaat dan ook niet op.

't Gaat niet om de vraag of men al of niet in dienstbetrekking staat, of men al of niet soortgelijke werkzaamheden verricht, doch uitsluitend om de *functie die men in het economische leven als accountant vervult*.

De vergelijking aan het slot van het betoog van collega Wintersteyn, waarin hij vergelijkingen treft met andere beroepen gaat evenmin op. 't Gaat ook in deze gevallen alleen om het diploma en niet om de functie, welke in deze gevallen niet, in 't geval van de accountants wel principieel verschillend is.

W. N. DE BLAEY.

INGEKOMEN BOEKEN

Prof. Dr. N. J. Polak. Eenige grondslagen voor de financiering der onderneming. 8e druk. Uitgever De Erven F. Bohn N.V., Haarlem. Prijs f 7.25.

Dr. J. Mensink. De kolenvoorziening van Nederland tijdens den tweeden wereldoorlog. Uitgever H. J. Paris Amsterdam 1e druk. Prijs f 5.75.

REPERTORIUM VAN LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Redactie Centrale Documentatiedienst inzake bedrijfsorganisatie N.V.
(C.D.B.)*

TIJDSCRIFTENREPERTORIUM

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Nationalisation accounts

Redactie — Bespreking van de taak van den accountant bij genationaliseerde bedrijven. Overheidsbedrijf moet de resultaten opebaar maken evenals de N.V. De balans van een genationaliseerd bedrijf moet vergelijkbaar zijn met die van goed georganiseerde en efficiënte private ondernemingen. Behandeling van het in de „Coal Industry Nationalisation Bill” opgenomen artikel over de administratie der genationaliseerde ondernemingen en de ministerieele toelichting daarop. De boekhouding zal gecontroleerd worden door een door den minister aangewezen accountant en zal zich steeds aanpassen bij de ontwikkeling van de accountancy.

A III 1

The Accountant, 27 April 1946

81

Punched — card accounting

Strang, J. Gordon — Beknopt artikel over het gebruik van het ponskaarten-systeem in de boekhouding. Summiere bespreking van de drie handelingen, t.w. het ponsen der administratieve gegevens in kaarten, die de grondslag voor de boekhouding vormen; het sorteren van de kaarten in sorteermachines, welke hen in elke gewenschte volgorde rangschikken en het tabelleren, waarbij de gegevens in woorden en cijfers worden gedrukt en de cijfers van de verschillende groepen worden getotaliseerd. Tenslotte worden in het kort de toepassingen en de voor- en nadeelen van dit stelsel, alsmede de gebruikte machines, in het kort besproken. Modellen en getalenvoorbeelden zijn in den tekst opgenomen.

A III 3

The Accountants' Magazine, April 1946

85—58

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Le développement de la classification décimale

Mikulascheck, W. — Beschrijving van de ontwikkeling van den U.D.C. code. Negen regels waaraan bij voorstellen tot verbetering aandacht moet worden besteed. Naast de thans gebruikte is steeds de voorgestelde indeeling afgedrukt. Zeer instructief artikel.

B a III 2

F.I.D. Communicationes No. 1. Februari 1946

845.4

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Bedrijfsbezetting

Rauchfleisch—Breil, Dr. A. — Allereerst geeft schr. een uiteenzetting van bovengenoemd begrip, om daarna over te gaan tot een behandeling van de in de bedrijfseconomische literatuur behandelde methoden ter vaststelling van de bezetting (Groot, Spinosa Cattela, Richtlijnen voor de prijsvaststelling, Robson, Aubel, Mellowicz, Secundaire methode). Hierna critiqueert hij deze methodes en geeft hij een eigen definitie. Tenslotte behandelt hij de practijk van het vaststellen der bedrijfsbezetting en wel: 1°. de werkelijke bezetting (machinebezetting, afdelingen met eigen en afgeleide bezettingen, afdelingen met één en met meerdere bezettingcijfers, afdelingen met direct uniforme en indirect uniforme bezettingcijfers, vraagstukken betreffende wat wel en wat niet als machine-uur te beschouwen is), 2°. vaststelling der basisbezetting; over- en onderbezetting.

B a IV 2c.

Economie No. 4/5. Jan./Febr. 1946

521.2

Accounting and public enterprise I

Norris, H. — Behandeling van de gewijzigde eischen gesteld aan de accountants i.v.m. het aan de overheid in eigendom overgaan van vele bedrijven. Niet de bepaling van het verteerbare inkomen is hier het voornaamste, doch het vaststellen van juiste tarieven welke niet uitsluitend gebaseerd moeten worden op een „redelijke” belooning voor het geïnvesteerde kapitaal, doch op kostprijzen waarin ook de andere kostenfactoren vertegenwoordigd zijn. Met geleden verliezen en overmatige winsten moet rekening gehouden worden bij het vaststellen der tarieven. Volgens schr. verzekert het „private winststelsel” geen automatisch juiste verdeling van goederen en diensten. Er bestaat een kans dit te bereiken bij een gesocialiseerd productiesysteem met prijs-calculation op grond van de vervangingswaarde. Om praktische redenen wenscht schr. de vervangingskosten niet jaarlijksch te bepalen, doch de op grond van de „historische” kosten opgestelde verlies- en winstrekening door het vormen van „policy reserves” in overeenstemming met de eventueel gewijzigde vervangingswaarden te brengen.

B a IV 9

The Accountant, 13 April 1946

53

Accounting and public enterprise II

Norris, H. — In dit slotartikel behandelt schr. de „long-run” marginale kosten en hun invloed op de productie bij gesocialiseerde bedrijven. Hoe meer de socialisatie voortschrijdt, des te verder gaat de integratie en des te grooter wordt dus de verhouding constant-variabele kosten. Bij volledige socialisatie zijn alle kosten constant en het is noodzakelijk dat hiermede een maximum-productie wordt bereikt. Op grond van het nationale productieplan wordt in de diverse secties van het bedrijfsleven derhalve

geproduceerd totdat de „long-run“ marginale kosten gelijk zijn aan den verkoopprijs, welke zoodanig gesteld wordt, dat de voorraden op een redelijk peil blijven. De in de individueele bedrijven geleden winsten en verliezen vormen een maatstaf voor de efficiency daarvan. Bij de opstelling van het nationale productieplan en bij de leiding der bedrijven is voor de accountants een groote taak weggelegd, welke zij echter slechts kunnen vervullen, wanneer zij over een uitgebreid statistisch materiaal beschikken.

B a IV 9

The Accountant, 20 April 1946 53

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Marktanalyse

Buy s, B. G. F. — In dit vervolgartikel wordt nader ingegaan op de analyse van de analyse van de ontwikkelings-tendenties in de onderscheiden marktfactoren. Berekening van trend-, conjunctuur- en seizoenfactor. Demonstratie van correlatieberekening.

B a VI 12

Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie
No. 5, Mei 1946 754.5

The Stock Exchange and the Cohen Committee report

Turle, H. B. — Opvattingen van het Londen Stock Exchange Committee over het rapport van het Cohen Committee on Company Law Amendment.

De eischen van de Stock Exchange voor het opnemen van fondsen in de officieele noteringen: openbaarheid en mogelijkheid van controle. In verband hiermede worden de voorstellen van de Stock Exchange aan het Cohen Committee omtrent de volgende onderwerpen in het kort behandeld: prospecti, vergunning tot het verhandelen van aandeelen, trustees, gemachtigde houders van aandeelen, salarissen van directeuren, boekhouding van een N.V., het stemmen door de aandeelhouders op de algemeene vergadering, onderzoek naar de handelingen van een N.V. door den rechter, boven pari genoteerde preferente aandeelen.

B a VI 14

The Accountant, 6 April 1946 114.44

Notes on the Cohen Committee report on Company Law Amendment

Redactie — Summiere bespreking van enkele onderwerpen uit het rapport van het Cohen Committee ter herziening van het vennootschapsrecht, t.w. de aansprakelijkheid van de N.V. voor bewijzen van de overdracht van aandeelen, accoorden met schuldeischers, reorganisatie en samensmelting van naamlooze vennootschappen, liquidatie, onderzoek naar de handelingen van een N.V. door de Board of Trade of door den rechter, preferente aandeelen, openbaarmaking van den naam der vennootschap, losbladige boekhouding, directeuren en secretarissen van de directie, dividend aankondigingen en verlies- en winstrekeningen.

B a VI 14

The Accountants' Magazine, April 1946 114.44

A central institute of management

Redactie — Critische bespreking van het rapport der Board-of-Trade-Commissie voor het instellen van een „Central institute of management“ dat een researchcentrum zal worden, informaties zal verspreiden, opvoeding en opleiding van bedrijfsleiders wil aanmoedigen en adviezen zal verstrekken aan onderwijsinstellingen op dit gebied. Het rapport wil „management“ tot een beroep maken met bepaalde bewijzeischen, diploma's, enz. Volgens den schr. worden goede bedrijfsleiders niet gemaakt, doch geboren, de opleiding geschiedt voornamelijk voor het verkrijgen van de noodige vakkennis, doch niet van de noodzakelijke persoonlijke eigenschappen. Het coördineeren van de ervaringen van alle specialisten door dit centrale lichaam acht hij echter van groot belang.

B a VI 16

The Accountant, 13 April 1946

Efficiency controle op het overheidsbeheer

Groot, A. M. — Door de enorme uitbreiding van het overheidsapparaat worden geheel nieuwe eischen gesteld aan de efficiencycontrole op het overheidsbedrijf. Voor de beoordeeling van de doelmatigheid van het overheidsbeheer in al zijn geledingen kan vooral de standaardkostprijs-theorie en de daarop steunende methode van variabele budgetteering van groote waarde zijn. Schr. schetst deze toepassing in groote lijnen waarbij hij wil komen tot een vervanging van de gebruikelijke begrotingen door variabele taakstellende budgetten. De leiders der overheidsorganen moeten in de uitvoering van deze begrotingen een belangrijk aandeel hebben. Alleen door systematische vergelijking van werkelijke uitgaven en normkosten van alle prestaties van overheidsorganen kan controle op de efficiency bereikt worden.

B a VI 18

Economisch Statistische Berichten No. 1512 B9:298

Efficiency-verhoging II

Plaats, Th. v. d. — Beknopte bespreking van eenige arbeidstechnische mogelijkheden tot verbetering van de efficiency. Aangestipt worden: de taak- en functieverdeling, de planning, de ordervoorbereiding, de arbeidsanalyse, de machines en werktuigen.

B a VI 18

Het moderne bedrijfsleven No. 4, Maart 1946 33

Organisatie van de mechanische werkplaatsen voor onderhoud en herstellingen in groote bedrijven III

Ditzhuyzen, Ing. H. v. — Als slot van deze serie artikelen behandelt schr. de werkzaamheden in nieuwbouw, welke onderscheiden kunnen worden in: aanvullingswerk, technische verbeteringen of kleine uitbreidingen, die om economische redenen snel uitgevoerd moeten worden, werkzaamheden, die in eigen beheer beslist goedkoper uitgevoerd kunnen worden dan door derden.

B a VI 19

Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie
No. 4, April 1946 64

Mass-produced parts

Sauvée, R. L. — Geïllustreerd met enkele fraaie afbeeldingen wordt de transportinrichting in het bedrijf besproken. Het laden en lossen en de wijze van opslag van goederen. Verschillende systemen van vervoer komen ter sprake.

B a VI 19

Industry Illustrated No. 4, April 1946 48

Documentenbeheer bij een overheidsinstelling van geringeren omvang.

Gaag, A. C. v. d. — Beschrijving van de inrichting van postbehandeling en archief bij een kleine overheidsinstelling. Aan de hand van de hiervoor opgestelde instructie wordt de loop der werkzaamheden beschreven. De gebruikte formuliermodellen zijn toegevoegd.

B a VI 23

Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie No. 4, April 1946 83

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

I. EXTRACTIEVE BEDRIJVEN

The human factor in coal mining

Senior, W. — Bespreking van verschillende factoren welke van belang zijn voor de vooruitzichten en de sfeer onder de mijnbouwarbeiders. De opleiding van de arbeiders, het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel, arbeidsvoorwaarden (werktijden, vacantie).

B b I 6

Industry Illustrated No. 4, April 1946 B233:338.3

VII. TRANSPORT EN ANDERE DIENSTVERLEENING

La documentation aux chemins de fer Roumains

Dragulanesch, D. — Beschrijving van de werkzaamheden van den documentatiedienst van de Roemeensche spoorwegen. Opsomming van de verschillende organen, die met technische commercieele en statistische documentatie belast zijn. Het streven naar coördinatie.

B b VII 2

F.I.D. Communicationes No. 2, Mei 1946 B612:926

Le classement des découpures de journaux dans une entreprise de chemins de fer

Hartman, G. — Korte beschrijving van de wijze van classificatie van krantenknipsels die toegepast wordt bij de Zwitsersche spoorwegen. Hierbij wordt zoowel het U.D.C. systeem als een speciaal intern systeem gebruikt. De vereischte registratiebescheiden zijn afgebeeld.

B b VII 2

F.I.D. Communicationes No. 2, Mei 1946 B612:926

BOEKENREPERTORIUM

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Janmaat, A. Th. De administratieve verwerking van de controverse ondernemingsbalans-fiscale balans. Eindhoven, 1946.

De fiscale wetten en besluiten van de laatste jaren noodzaken de administratie vele tijdroovende werkzaamheden te verrichten alvorens de administratieve verantwoording naar bedrijfseconomische principes, aan de fiscale voorschriften aangepast is.

De verschillen tusschen ondernemingsbalans en fiscale balans zijn zoo principieel geworden, dat van een compromis in den vorm van een balans, die zoowel bedrijfseconomisch als fiscaal verantwoord, geen sprake kan zijn. I.p.v. een omslachtige dubbele administratie geeft schr. nu een methode aan om de principieele verschillen in een boekhouding te registreeren. Als inleiding geeft hij een korte beschouwing over het hierbij te gebruiken rekeningstelsel en hij gebruikt dan de rubriek van de z.g. neutrale rekeningen om de verschillen tusschen beide balansen aan te teekenen. Hij onderscheidt deze verschillen in 3 categorieën en werkt deze verschillencategorieën aan de hand van eenige voorbeelden praktisch uit. Tenslotte geeft hij nog eenige mogelijkheden buiten deze neutrale rubriek om.

A III 2

558.3

Peragallo, E. Origin and evolution of double-entry bookkeeping. New York, 1938.

Aan de hand van vele voorbeelden en verwijzend naar een uitvoerige literatuur-opgave geeft schr. een overzicht van den oorsprong van het dubbel boekhouden zooals zich dat in Italië sinds de 14e eeuw ontwikkeld heeft. Wat betreft den oorsprong geeft hij een bespreking van het boekhouden in Genua, Florence, Venetië en van het Florentijnsche industriële rekeningstelsel. Hierna bespreekt hij uitvoerig de schrijvers, scholen en theorieën gedurende de periodes 1458—1558, 1559—1759 en 1796—heden, welke op dit terrein bekendheid hebben verworven.

Tenslotte behandelt hij de functioneele ontwikkeling van het grootboek, het journaal en de voornaamste financiële overzichten sinds de oudste tijden van het boekhouden.

A III 2

851.21

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Meulink, J. De plaats der kartels in het ordeningsstreven. Amsterdam, 1942.

Na een uitvoerige uiteenzetting over het begrip ordening, waarbij verschillende religieuze beschouwingswijzen behandeld worden, volgt een uitvoerige bespreking van het begrip kartel. Onder aanhaling van de literatuur worden t.a.v. het kartel behandeld: definitie, doeleinden, voor- en nadeelen, organisatiedwang. Uitvoerig wordt ingegaan op de kartelwetgeving in de U.S.A., Duitsland en Nederland. Verder wordt een schematisch overzicht gegeven van de organisatie van het bedrijfsleven in ons land. Schr. verlangt een verticale i.p.v. horizontale organisatie. Tenslotte vergelijkt schr. de gilden en de kartels. In het boek wordt vooral de nadruk gelegd op de religieuze en juridische kanten van deze problemen.

B a VI 5

114.63

Diepenbroek, H. Handboek der budgetteering. Utrecht, 1944.

Belangwekkende bespreking van de recht-evenredige variabele kostenbudgetteering aan de hand van een monografie van een glasfabriek. In het bijzonder wordt de praktische, administratief-technische zijde van het vraagstuk behandeld: de verkrijging van de gegevens, de opstelling der budgetten, de verwerking der budgetten in de administratie (intercomptabel), het opstellen van intercomptabele maandelijksche budgetcontrolestaten, welke resulteeren in een maandelijksche winst- en verliesrekening en de analyse dezer gegevens. Ook organisatorische kwesties, voor zoover deze met de budgetteering verband houden worden aangevoerd: bedrijfsgeleding, organisatiestructuur, verantwoordelijkheid, de invoering van de budgetadministratie.

Doordat steeds op het voorbeeld van de glasfabriek wordt teruggegrepen krijgt men een praktische kijk op deze materie en op de mogelijkheden, die de intercomptabele administratie biedt. Er zijn eenige algemeene bezwaren tegen dit boek aan te voeren. Het is te eenzijdig op de, o.a. theoretisch niet houdbare, recht evenredige variabele

budgetteering ingesteld, om een handboek te kunnen zijn. Deze benaming is ook daarom te weidsch omdat schr. sommige budgetten slechts terloops behandelt, zooals voorraad- en omzetbudget. Voorts omdat te weinig aandacht wordt besteed aan den seizoeninvloed welke toch ook administratieve problemen met zich meebrengt (vooral bij intercompatabele budgetadministratie), welke niet met de vermelding van den seizoencoëfficiënt opgelost zijn. Schr. voert zeer terecht een splitsing van financieele en kwantitatieve verantwoordelijkheid in, maar slaagt er niet altijd in deze scherp te scheiden. Ten slotte zij nog gewezen op een verwarring van kostenverdeling ter berekening van de rentabiliteit per afdeling en budgetteering der kosten per verantwoordelijken chef. Zoo wordt een scherpe budgetcontrole op de reclamekosten opgeofferd aan de gelijkmatige verdeling dezer kosten over de maanden van het jaar ter verkrijging van een juiste maandelijksche winstberekening.

Samenvattend: een leerzaam boek, dat echter zeer kritisch moet worden gelezen.

B a VI 18

298.2

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Verwoerd, W. Sociale zorg en personeelsvertegenwoordiging in de onderneming. Eindhoven, 1944.

Deze brochure is korten tijd na de bevrijding van Zuid-Nederland aldaar uitgegeven met het doel om de behoefte op te wekken aan de (weliswaar door de Duitschers ingevoerde) gedwongen vertegenwoordiging van het personeel in de onderneming. Het winststreven der ondernemingen heeft uiteraard geleid tot sociale zorg en verbetering der arbeidsvoorwaarden, doch dit zou slechts gedaan zijn om zich te verzekeren van een vaste personeelkern. Een korte schets van de ontwikkeling van de personeelsvertegenwoordiging in de Ver. Staten en enkele Europeesche landen w.o. Nederland, Personeelsverenigingen hebben in Nederland nimmer eenige zeggenschap gehad om zelfstandig iets voor de werknemers te doen en ook de beteekenis van de vakbonden is gering gebleven. Dan wordt de organisatie van den personeelsraad besproken. Deze adviseert de vakverenigingen over de vaststelling der arbeidsvoorwaarden; deze beslissen hierover dan verder en trachten de voorwaarden te verwezenlijken. De personeelsraad controleert de naleving van de vastgestelde voorwaarden. De personeelsraad moet vertegenwoordigd zijn in den ondernemersraad.

B a VII 4

381.2

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

V. INDUSTRIE

Hill, W. What housing costs, London, 1945.

In dit werk wordt het probleem van den huizenbouw in Engeland, hoofdzakelijk van sociaal-economischen kant, bezien. Na een uiteenzetting van de regeringspolitiek komen ter sprake de voorwaarden waaraan voor een goede uitvoering hiervan voldaan zal moeten worden: de stijging van het nationale inkomen, volledige werkgelegenheid, stijging van de productiviteit der bouwondernemingen en efficiënte financiering. In de laatste hoofdstukken worden de politiek ter bereiking van een minimum woningpeil en het 25-jarenplan van den woningbouw behandeld. Het boek is zeer interessant voor ieder die zich bezig houdt met de planning van huizenbouw.

B b V 9

B 481.4

VII. TRANSPORT EN ANDERE DIENSTVERLEENING

Kaiser, O. Kostenrechnerische Grundlagen und Selbstkostenrechnung in Personenbeförderungsbetrieben des Strassenverkehrs. Wien, 1938.

Op duidelijke en vlotte wijze wordt in dit werkje het kostprijsprobleem voor trambedrijven besproken. Uitvoerig worden het karakter der kosten en de verschillende factoren die op de kosten van invloed zijn, nagegaan. De toepassing van de methode van kostprijsberekening d.m.v. kostenplaatsen wordt duidelijk uiteengezet, en een andere methode, gebaseerd op de Divisionskalkulation, wordt verworpen. De boekhoudkundige verwerking wordt beschreven. Een model van een rekeningschema is gegeven en wordt uitvoerig toegelicht. Enkele andere problemen voor het trambedrijf worden ook besproken, n.l. de aard van de onderneming en enkele facetten van de verkooppolitiek. Modellen van enkele balansen en verlies- en winstrekeningen zijn in het aanhangsel opgenomen. De beschrijvingen der voorbeelden betreffende Duitsche bedrijven; de conclusies en uiteenzettingen zijn belangrijk. Voor leidinggevende functionarissen in het trambedrijf is dit boek van groote beteekenis. Van den omvang van het kostenprobleem is het werk een goede illustratie.

B b VII 3

B 612